ป้าสมใจกับป้าสมจิต

นำเสนอเมื่อ : 18 พ.ค. 2552

เรื่องสั้น น่าอ่าน ป้าสมใจกับป้าสมจิต

ป้าสมใจเป็นหญิงอ้วนในวัยห้าสิบแปด ป้าสมจิตเป็นหญิงผอมในวัยห้าสิบเก้า

ป้าสมใจจะมีลูกชายสองและลูกสาวหนึ่ง ส่วนป้าสมจิตไม่มีลูก

สามีของป้าทั้งสองเป็นข้าราชการครูในตำแหน่งเดียวกันคืออาจารย์สองระดับเจ็ด เพียงแต่อยู่กันคนละโรงเรียน

ป้าสมใจชอบคุยเรื่องลูกทั้งสามทั้งนอกและในห้องเรียน

ก่อความรำคาญตลอดจนหน่ายเซ็งและเหม็นเบื่อทั้งในหมู่ครูและนักเรียน ส่วนใหญ่ที่ได้รับฟัง

ป้าสมใจไม่สนใจปฏิกิริยาของใคร ยามแกตัดฉากของลูกแต่ละคนมาออกอากาศไม่ว่าต่อหน้าเพื่อนครูหรือนักเรียน แกไม่ชอบมองหน้าคู่สนทนา มักมองข้ามหัวข้ามไหล่ไปทางอื่น น้อยครั้งที่ จะแลสบตาใคร

อาจเนื่องด้วยเหตุนี้ แกจึงไม่ค่อยเห็นสีหน้าแสดงอาการรำคาญหรือหน่ายเซ็งของคู่สนทนา แต่ผู้สันทัดกรณีหลายคน ยืนยันว่า แกรู้ดีถึงปฏิกิริยาทั้งหลายของผู้คนยามแกยกประเด็นเรื่องลูกขึ้นตัดต่อ หมายให้ผู้ชมผู้ฟังชื่นชม แต่แกแกล้งไม่สนใจ จึงเมินมองไปทางอื่นเสีย

ป้าสมใจเป็นคนเสียงดังฟังชัด มีพรสวรรค์ในการใช้สุ้มเสียงตลอดจนท่าทางและสีหน้า ประกอบการเล่าแต่ละฉาก นักฟังหน้าใหม่จึงรู้สึกครึ้นเครงราวกับดูเกมส์โชว์ในจอทีวี

จุดเด่นอีกประการหนึ่งของแกคือ การเป็นคนอยากรู้อยากเห็นสารพันเรื่องเหนือกว่าเพื่อนครูทั้งหลาย นับแต่เรื่องราวเล็กๆ ของภารโรงจนถึงเรื่องค่อนข้างใหญ่โตของฝ่ายบริหาร เป็นสิ่งที่แกมักรู้ก่อนและรู้ดีกว่าใครๆ

ทุกรายการที่แกแอบรู้ไม่ว่าข้อมูลจะเท็จจริงหรือ แกไม่เคยเก็บงำไว้ในใจ เหมือนกลัวเกิดการเก็บกดอันจะทำไปสู่ความเครียดอันไม่จำเป็น แกจึงเดินสายเล่าสารพันเรื่องในโรงเรียนสลับกับเรื่องราวของลูกทึ่งสามไปรอบเขตรั้วต่างแต่ว่า เรื่องของผู้คนในโรงเรียนมักไม่มีดี แต่เรื่องของลูกๆ แกไม่เคยมีเลว

ป้าสมจิตคือคนแรกๆ ที่ได้ฟังสารพันเรื่องจากปากของป้าสมใจ ทั้งสองย้ายมาโรงเรียนแห่งนี้ พร้อมกันเมื่อสิบกว่าปีก่อน ป้าสมจิตเป็นนักฟังที่ดีเพราะแกเป็นคุนอารมณ์ดี ริมฝีปากมีรอยยิ้มและเสียงหัวเราะสม่ำเสมอทั้งวัน ประการสำคัญคือแกไม่ช่างพูด ตรงกับข้อมูลของนักจิตวิทยาที่พบว่า คนผอมมักเก็บตัวและเก็บกด ไม่ชอบแสดงออกสู่สาธารณะชน แต่บางพฤติกรรมก็ไม่ตรงนัก แม่จะชอบยิ้มมากกว่าเจรจา แต่แกกลับเป็นนักเดินทางที่เกงกาจยิ่งกว่าฝ่ายบริหารคนใด เมื่อวางจากคาบสอน แทนที่จะเก็บตัวที่โต๊ะทำงานหรือห้องสมุด แกกลับเดินไปหมวดอื่นเพื่อฟังเพื่อนครูคุยกัน แกจะนั่งแจมด้วยรอยยิ้มดั่งแต่ตนจนจบ โดยอาจจะพูดแซมเพียงสองสามคำ

ฉากและชีวิตของลูกป้าสมใจแต่ละคนเดินผ่านเข้าสู่โสตประสาทของป้าสมจิตไม่เว้นวัน ตัดสลับไปมาระหว่างลูกคนเล็ก คนกลางและคนโต แล้วกลับมาเริ่มต้นที่จุดเดิมอีก นับเป็นเหตุการณ์ดูเส้นคงวาที่ไม่เคยเปลี่ยนตั้งแต่เมื่อสิบกวาปีก่อน เรื่องราวของชีวิตผู้แปรพุทวันมูกบางนอยบาง แต่ไม่วาจะนอยเหมือนแกวาวางหรือมากเหมือนแกวาลน ลวนไม่เป็นปัญหาของป้าสมใจ แกเป็นนักสวรรคสรางเรื่องเลาอยางไมอาจหาใครเทียมทานในเขตรั้วแหงนี้ สามารถจับน้ำหยดเดียวที่กนแกวมาขยายความราวกับสัตวเซลลเดียวแบงตัว เรื่องเลาจึงไม่เคยอุดตัน

ป้าสมจิตเริ่มเกิดอาการเบื่อเมื่อโครงเรื่องของป้าสมใจซ้ำซากนับไม่ถ้วนรอบ แกไม่แสดงความเห็นพ้องหรือเห็นต่าง แต่บ่งความรู้สึกเหมือนเบื่ออออกมาทางสีหน้าและแววตา ป้าสมใจบังเอิญเหลือบแลเห็นเต็มหน้าจึงรู้สึกฉุนโกรธ แต่กาลก่อนนานมา ป้าสมจิตแสดงอาการชื่นชมภาพฉายทุกครั้งไม่วาจะตัดฉากของคนใด อยางเลวก็ทำอาการเฉยเมย ไม่ชักสีหนาแสดงอาหารในทางลบ

ด้วยตุ่มคันเล็กๆ ได้ผันแปรเป็นอื่น ไม่มีใครรู้ชัดเจนว่า ใครเป็นคนเกาด้วยเล็บอันแหลมคมอย่างไม่บันยะบันยัง ตุ่มเล็กจึงกลายเป็นตุ่มใหญ่แล้วขยายผลเป็นบาดแผลสด

ป้าสมใจกับสมจิตยุติความสัมพันธ์อันยาวนานข้ามทศวรรษลงง่ายๆ แม้ผู้สันทัดกรณีก็ส่ายหัวมึนงง ไม่มีใครรู้ว่าอะไรคือเหตุอันแท้จริงที่ทำให้สองป้าหันหลังให้กัน จึงได้แต่จัดกลุ่มซุบซิบในคาบวางสอนจนลืมตรวจสมุดการบานนักเรียนไปตามๆ กัน

ป้าสมใจซึ่งมีความสุขรายวันด้วยการ พูด พูด พูด สารพัดเรื่อง บัดนี้กลับปิดปากเรียบสนิทเมื่อใครเอ่ยถึงป้าสมจิต แกไม่แสดงความคิดเห็นไม่ว่าด้านลบหรือด้านบวก แม้แกจะเป็นคนชอบแขก ยื่นจมูกเข้าไปยุ่งเรื่องของคนอื่น แต่ก็ไม่นิยมการตอกไข่ใส่ขาวหรือ ละเลงสีป้ายใครๆ เหมือนสื่อมวลชนบางคน ตรงนี้อาจถือเป็นจรรยาบรรณอันนารักของฉายาจอมแสแหงสถาบัน

ในเมื่อสัมพันธไมตรีสะบั้นลงด้วยสาเหตุเล็กกว่าปลายขอล์ก ป้าสมใจจึงตกในวังวนของความวังเวง อันที่จริงแกก็กล่าวโทษตัวเองไม่น้อยที่ทำเรื่องไม่เป็นเรื่องให้กลายเป็นเรื่องขึ้นมา นึกเสียดายสันถวไมตรีอันทอดยาวตั้งแตวันกอตั้งโรงเรียน มันไมนาสินสุดลงงายๆ ยิ่งกวาเด็กทะเลาะกัน ครูรุนมุกเบิกจำนวนสิบหาคนหนีหายกูระสายซานไปคนละทิศทาง คนหนึ่งเสียชีวิตดวยอุบัติเหตุทางรถยนต์ อีกคนมรณะด้วยโรคมะเร็งปากมดลูก นอกนั้นพากันหนีหายไปตางโรงเรียน ป้าสมจิตคือเพื่อนรวมรุนคนเดียวที่ยังเหลืออยู่ นึกอยากกลาวคำขอโทษสำหรับพฤติกรรมไมเหมาะสมถึงขั้นเอ็ดเพื่อนเสียงดังที่ไมยอมพังเรื่องเลาเหมือนเชนเคย ฤดูกาลเลือดจะไปลมจะมาไดหวนคืนชำรระบ หลังจากที่มันเคยเกิดเมื่อแปดเกาปีกอน อารมณอันนอกเหนือคำอธิบายจึงประทุอยางไมมีปไมมีขุลย

ป้าสมใจเป็นทุกข์มากมาย นับแต่วันหันหลังให้ป้าสมจิต เฝ้าวนเวียนนึกถึงแต่ความสัมพันธ์ อันยาวนานกาวทศวรรษ แกตรำครวญในหัวอกทุกวี่ทุกวัน ต่อแต่นี้คงหาใครมาแทนเพื่อนยากไม่ได้อีกแล้ว ไม่เพียงอายุที่ไล่เลี่ยกัน ไม่เพียงการร่วมทุกข์ภายใตถนนฝุ่นแงดในฤดูแลงและมันไดกลายเป็น โคลนในฤดูฝนมิพักพูดถึงการผจญภัยในอาคารชั่วคราวอันรอนระอุตลอดทั้งปี กอนเสาเข็มสรางตึกตนแรกจะถูกตอกลงดิน เพื่อบุกเบิกรวมรุนจองแตหาโอกาสยายหนีไปสู่โรงเรียนที่สุขสบายกวา มีแตสองเฒาผูทรหดนี้ที่ทนสาวพัดทน จนถนนฝุ่นแดงกลายเป็นทางลาดลาง หองเรียนทุกหองอยูภายใตตึกสี่ชั้นเชนเดียวกับโรงเรียนมีชื่อทั่วไป

แม้อยากคืนดีป้าสมจิตใจจะขาด แต่ไม่อาจเริ่มต้นก่อน แกรู้ดีว่านี่คือจุดบกพร่องอันใหญ่หลวงของบุคลิก หากได้ชักสีหน้าแสดงอารมณ์ไม่พึงใจใคร ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายถูกหรือผิด แกไม่อาจกล่าวคำขอโทษ ถ้าเหตุการณ์นั้นพ้นผ่าน คำขออภัยหากจะหลุดจากปาก มันต้องอัดบาลออกมาทันทีที่เหตุเกิด

ด้วยบุคลิกอย่างนี้ ป้าสมใจจึงเสียมิตรเป็นระยะๆ ทั้งมิตรรุ่นลูกจนถึงรุ่นพี่ แกนึกฉุนโกรธตนเองที่ได้แต่รู้สำนึก อะไรถูกอะไรผิด แต่พูดคำง่ายๆ ว่าขอโทษไม่เป็น

เรื่องราวแหงความผิดพลาดมากมายทยอยไล่เลียงเข้ามาซ้อนทับในหัวสูมอง ไม่มีเรื่องใดทำลายความสุขทางใจเท่าเรื่องป้าสมจิต แกอยากมีใครสักคนเป็นที่ปรึกษา อย่างน้อยเพื่อระบายความคับข้องอันแน่นหัวอก แต่ทั้งโรงเรียนไม่มีใครอยู่ในวัยรวมรุน ส่วนใหญ่เป็นเด็กรุนลูกหลาน มีครูหกเจ็ดคนอยู่ในวัยใกลหาสิบ ซึ่งแกอาจพูดอะไรดวยอยางไมตะขิดตะขวงใจนัก แตหังหมดนั้นก็ไมสนิทสนมถึงขั้นจะหลั่งระบายเรื่องสวนตัว

ในท่ามกลางความคิดอันเดลิดเปดเปิง แว่บหนึ่งเผลอไผ่อ้อนทวนสูอดีตอันใกลไพ้น เรื่องราวของชีวิตตั้งแต่จำความได้...ภาพของพ่อปรากฏขึ้น ผู้ชายร่างใหญ่มาดขรึมและวางอำนาจ พ่อถือว่าเป็นคนหาเลี้ยงครอบครัว แม่แบมือรับเงินทุกเดือน จะเอาปากเสียงที่ไหนมาพูดยามเมื่อพอเอ็ดอะไร ไมวาเรื่องอยูเรื่องกิน ทุกสิ่งทุกอยางลวนยูกเยิ่นในการสนองความตองการของพอ ยามที่อารมณ์เมื่นเมาครอบงำนั้น พอสามารถตะเบ็งเสียงตลอดจนลงมือทุบตีทุกคนในบานอยางงายดาย ไมเคยมีคำขอโทษหรือแสดงทาที่ผิดบาป แมเพื่อนบานยังพูดเต็มปากเต็มคำวา พอผิดอยางเถียงไมขึ้น

หยดน้ำใสไหลรินนึกสงสารแม่พลางสงสารตนเองและพี่น้อง ด้วยระบบเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในสมัยนั้น ครอบครัวจึงดำรงอยู่ลีบไปโดยไม่แตกหักหรือล่มสลาย แต่แรงเก็บกดไม่หายไปไหน มันค่อยติ่งจมลงลงสู่ก้นบึ้งของจิตใจ ไดแตติดผันประสาวัยเด็กวา สักวันหนึ่งเมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ วันนั้นจะไปยอมเอยคำขอโทษใคร

วันนั้น...ป้าสมใจรู้ว่า ความตั้งใจเมื่อวัยเยาว์ผิดมหันต์ มนุษย์ต้องอยู่กันด้วยเหตุผล อำนาจนิยมไม่เคยก่อศานติสุขขึ้นในสังคมใด เมื่อผิดต้องรับผิดชอบ ต้องพร้อมจะกล่าวคำขอโทษ

ความคิดพล่านวน แกตอบตนเองไม่ได้ว่า ทำไมจึงรู้สำนึก แต่ทำไมได้สักเศษเสี้ยว

บาดแผลนั้นคงฝังลึก มันไม่ใช่แผลเป็นเพราะแผลเป็นไม่เจ็บปวดยามสะกิด น่าจะเรียกว่าแผลเรื้อรับที่ไม่เคยได้รับการรักษาจึงอักเสบทันทีที่ถูกสะกิด

ป้าสมใจยังคงกลัดกลุ้มต่อไป รู้วิธีแก้ปัญหา แต่ไม่รู้จะลงมือแก้อย่างไร บอกตนเองว่ามันง่ายยิ่งกว่าปัดเส้นผมที่บังภูเขา แต่มือสองข้างเหมือนเป็นอัมพาตในยามนี้

ป้าสมจิตไม่ค่อยเป็นทุกข์มากนัก แกถือว่าเป็นฝ่ายไม่ผิด การทำสีหน้าหน่ายแข็งเรื่องเล่าจากป้าสมใจเป็นสิทธิ แกทนมามากแล้วตลอดช่วงเวลากว่าสิบปี ผู้คนที่ได้รับฟังเรื่องเล่าจากป้าสมใจมีมากมาย พวกเขาทยอยหนีหาย บ้างย้ายไปโรงเรียนอื่น บ้างตีตัวออกหาง บางกลาวคำขัดคอ พวกเขาลวนประสบความสำเร็จในการพาหูหนีหางไปจากเสียง อันรบกวนโสตประสาท ป้าสมใจควรเขาใจและเห็นใจ แกผู้เป็นมิตรรุ่นแรกและรุ่นสุดทายที่ยังครองขันติไสรัจจะอยางมีวินัย จะตัดมิตรภาพอันสืบสายยาวนานด้วยเหตุเล็กนอยไดอยางไร

วันคืนล่วงเลยไปไม่ถึงสัปดาห์

เรื่องบังเอิญเกิดขึ้น คงไม่ต่างจากเรื่องราวในละครทีวียอดนิยมของนักเขียนชื่อดัง...พระเอกกับนางเอกต้องโคจรมาพบกันจนได้ในห้องอาหารแห่งหนึ่ง แม้ที่ดื่มกินในกรุงเทพฯจะนับไม่ถ้วนแห่ง

นักเรียนระดับชั้นมัธยมสามคนหนึ่งที่ป้าสมจิตเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาขาดเรียนเป็นเวลาสามวัน แกจึงส่งไปรษณียบัตรรายงานถึงผู้ปกครอง เมื่อเด็กมาเรียนในวันต่อมา แกจึงสืบสวนตามประสาอาจารย์ที่ปรึกษาชั้นดี

เหตุผลที่ลูกศิษย์อ้างไม่มีอะไรแปลกใหม่กว่านักเรียนคนอื่น แต่ข้อมูลข้างเคียงทำให้ป้าสมจิตหูผึ่ง

จากการซักถามหนแห่งที่อยู่ อาชีพผู้ปกครองในยุคไอเอ็มเอเอฟตามธรรมเนียมเพื่อประกอบการพิจารณแก้ปัญหา นักเรียนบอกเล่าว่า

บ้าหนูอยู่ติดกับบ้านอาจารย์สมใจ”

เพียงเท่านี้ก็เพียงพอสำหรับการสาวข้อมูลส่วนตัวของเพื่อนผู้สนิทสนมกันนานกว่าทศวรรษแต่เหมือนไม่รู้จักกันเลย

เมื่อถามถึงลูก เด็กนักเรียนรายงานข้อเท็จจริงว่า ไม่เคยเห็นลูกชายคนโตซึ่งมีครอบครัวแล้ว กลับมาเยี่ยมป้าสมใจในรอบกว่าสามปี ไม่ว่าวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์หรือวันอื่นใด

ข้อมูลนี้เธอยืนยันว่าจริงพันเปอร์เซ็นต์ เพราะมันหลุดออกจากปากป้าสมใจเองที่มักมาบ่นน้อยอกน้อยใจให้แม่ของเธอฟังบ่อยๆ

มันตรงข้ามเหมือนดาวฤกษ์กับดาวเคราะห์ เรื่องเล่าอันหรั่งพรูจากปากป้าสมใจราวคนอิ่มบุญ ยามเมื่อสาธยายถึงของฝากต่างๆ ที่ลูกชายสรรหามาให้แม่แทบทุกเดือน

ลูกสาวคนกลางซึ่งรู้กันทั้งโรงเรียนว่า สอบติดเอนทรานซ์คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยเก่าแก่มีชื่อเสียงของรัฐนั้น ความจริงคือนักเรียนพาณิชย์ระดับ ป.ว.ส.เท่านั้นเอง

ประการสำคัญคือ หล่อนซ่อมทุกฤดูกาลลอบ ทำให้ป้าสมใจบ่นเรื่องการเรียนไม่เอาไหนให้เพื่อนบ้านฟังเป็นประจำ เรื่องหนักหนากว่านั้นคือการใช้เงินเป็นเบี้ย แต่งตัวเกินขีดเหมาะควร คบเพื่อนชายมากหน้าหลายตาอยางสนิทสนมเกินงาม

โธ่เอ๋ย...ป้าสมจิตครวญในหัวอก ทุกข้อมูลเดินสวนทางกับความชื่นชมโสมนัสอันหาที่เปรียบมิได้ ซึ่งครูทั้งโรงเรียนรับรู้จากการป่าวประกาศโพทนาถึง สัจจะ ความดีและความงาม อันดำรงอยู่พร้อมพรั่งในลูกทั้งสาม

ป้าสมจิตเศร้าโศกเกินกว่าจะถามถึงลูกชายคนเล็กซึ่งกำลังเรียนในระดับ ม.๖ แต่เด็กก็สาธยายออกมาโองด้วยความสุขสมในอารมณ์ ประหนึ่งจะหาเหตุผลเข้าข้างตนเองว่า แม้แต่ลูกอาจารย์ก็ยังเลวกว่าลูกแม่ค้าเช่นเธอ

เขาติดยาบ้าค่ะ” โรงเรียนกำลังจะไล่ออก เรื่องนี้อาจารย์สมใจเสียใจมาก ปรบทุกข์ให้แม่หนูฟังแทบทุกวัน

แม้ป้าสมจิตจะไม่มีลูก แต่การอยู่ในอาชีพครูเนิ่นนานกว่าสามสิบปีทำให้เข้าใจหัวอกของคนเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างถึงรากถึงโคน

การหันหน้าไปคนละทางยามเดินผ่านควรยุติลง นับแต่เกิดเหตุเล็กๆ ในวันนั้น ป้าสมจิตไม่สบายใจทุกครั้งที่เห็นป้าสมใจเมินมองไปทางอื่น แทนที่จะยิ้มแย้มทักทายตลอดจนหาโอกาสเล่าถึงวีรกรรมซ้ำๆ ของลูกทั้งสาม

แกบอกตนเองว่า เรื่องเล่าของป้าสมใจก็ไม่ต่างจากละครน้ำเน่าที่แกดูอยู่ทุกค่ำคืน รู้ทั้งรู้ว่าเน่าสนิท แต่มันก็ทำให้เพลิดเพลินไม่น้อย

แม้เรื่องเล่าของป้าสมใจจะสนุกน้อยกว่าละคร แต่ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ตัวผู้เล่าไม่เคยเบื่อหรือหน่ายเซ็ง คงไม่ต่างจากผู้สร้างละครทั้งหลาย แม้รู้เต็มอกว่า มันเน่าสนิท แต่พวกเขาก็ยังตั้งหน้าผลิตเรื่องต่อไป

อีกไม่นานหลวงก็จะไล่ออกไปกินบำนาญ ช่วงเวลาที่เหลือจึงไม่น่าจะอยู่กันอย่างหน่ายเซ็งตลอดจนขมขื่น แกจึงจูงมือนักเรียนคนหนึ่งเป็นเครื่องนำทางไปงอเพื่อนเกาแกนักเรียนคนที่เพิ่งเลาอัตชีวประวัติครอบครัวลูกสามของเพื่อนจบลง ป้าสมจิตสั่งให้เด็กปรึกษาป้าสมใจเรื่องการทำรายงานวิชา “ประเทศของเรา” แม้นักเรียนจะปฏิเสธว่าไม่มีปัญหาใดๆ แตแกก็ยัดคำถามใสปากสองสามคำใหถามจนได

ป้าสมจิตเชื่อว่า ไม่เกินวันพรุ่งนี้ เรื่องเล่าจากปากป้าสมใจจะดำเนินต่อไปด้วยสีหน้าเปี่ยมสุขเหมือนเช่นเคย แกแอบยิ้มกับตนเองด้วยหัวใจที่เบิกบานยิ่งกว่าการทำบุญครั้งใหญ่